

THESES LOGICÆ
SIGNIS
ENUNCIA-
TIONUM,

Quas
Consensu Amplissimæ Facultatis Philo-
sophicæ
PRÆSIDE
FRIDEMANNO BECH-
MANNO, Log. atque Phil. Pr.
Profesl. Publ.

Eruditorum publico examini submittit
BERNHARDUS Hagemann/
Osterod. Sax. AUTOR.
In Auditorio Philosophorum,
Ad diem Julii
ANNO M DC LXIV.

JENÆ,
Typis JOHANNIS VVERTHERI.

F.

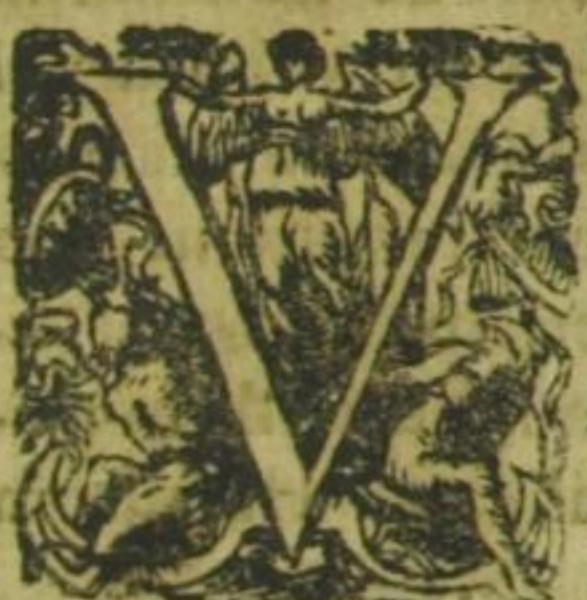
Coll. diss. A
7, 18

a. VII. 18.

I. N. D.

THES. I.

Ox Signi est ex numero πολλαχώς λεγομένων. Sumitur enim aliquando pro signo naturali, quod nempe ex sua natura & citra hominum impositionem hoc vel illud significat, sicut fumus vulgo dicitur signum naturale ignis, quia ignem nobis significat. Ubi tamen notandum, quando dicitur, quod fumus sit signum naturale ignis, illud non esse ita intelligendum, quasi fumus ad ignem nobis significandum propriè à natura sit productus & ordinatus, sed simul ac oritur fumus, collimus vulgo, adesse ignem, quia secundum naturam cum igne conjungitur, & idcirco fumus dicitur signum naturale ignis. Deinde signum sumitur pro voce, quæ rem ipsam significat propter respectum, quem habet ad rem, qui à nonnullis vocatur rationalis, non quod sit ratione præditus ille respectus, sed quia significat rem ex impositione hominum, vocatur alias hoc signum (ut notat Masius) signum ex beneplacito, sic quando nomen lupus significat certam animalis speciem, non significat eam ex sua natura, sed ex arbitrio & impositione hominum, qui ita ordinarunt hanc vocem lupus, ut significaret certam animalis speciem, quæ dicitur lupus. Hoc modo nomina & verba sunt signa rerum, quibus significandis sunt imposita. Notat hic Masius in com-

A 2

ment.

ment. ad lib. de interpret., quando hoc signum à non-nullis vocatur signum ex beneplacito, quod non sit ita dictum, quasi homines pro lubitu & absque ulla ratione illa signa ad aliquid significandum ordinarint, sed ideo vocantur signa ex beneplacito, quia non significant ex sua natura, sed ex impositione hominum. Tertiò accipi solet signum pro eo, quod vel usu vel consuetudine rem aliquam significat, sicut mensa præparata denotat prandium, ita enim est in usu ut præparatâ jam mensâ prandeamus, ita etiam canis, qui sæpè consuevit antecedere in via suum herum, illum nobis ex consuetudine indicat & significat. Hæ autem acceptiones non sunt hujus loci.

TH. II. Sumitur igitur Signum hoc loco, prout nihil aliud est quam vox, quæ significat quam latè pars illa enunciationis, cui apponitur, sumatur, utrum pro omnibus suis inferioribus aut iis, de quibus dici potest, an pro aliquibus tantum. Dicitur in hac descriptione Signi, quod sit vox, quæ significat, ubi notandum, quod signum hîc non significet, prout supra fuit explicatum, quatenus nempe rem ipsam denotat aut significat, sed ut loquitur B. Horneius, significat aliquatenus, & ordinem & respectum dicit ad aliam vocem, ejusque significatum, nec simul rem ipsam denotat, sed ei tantum aliquid adsignificat, e. g. Omnis, Nullus, Aliquis &c. Hæc & similia nec hominem nec aliud, quid significant, sed ordinem dicunt ad aliam vocem nempe subjectum & ejus significatum, eiisque aliquid adsignificant, v. g. quando dico: Omnis homo est animal, tò Omnis hic non significat ipsum subjectum nempe hominem, sed ei tantum aliquid adsignificat nempe universalitatem, seu quod signum *Omnis* hîc summa-

sumatur distributivè pro omnibus suis inferioribus.
Unde à nonnullis hoc signum vocatur quantificati-
vum seu quantificans, cuius nempe ratione enuncia-
tio apta est dici quanta, sive ut loquitur Tataretus, hoc
signum significat terminum supra quem cadit, accipi
pro omnibus sive aliquibus significatis. Dicitur por-
rò in descriptione Signi , quod significet quām latē
pars illa enunciationis, cui additur, sumatur, ubi remo-
ventur illi termini, qui rationem signorum aliquo mo-
do habere videntur, absolutè autem signa non sunt,
talia sunt v. g. nemo, nihil &c. hæc & similia non sunt
signa, prout signa hoc loco considerantur, quia ad tale
signum requiritur, ut tantūm significet quām latē pars
illa enunciationis, cui apponitur, sumatur, non autem
simul rem ipsam connotet , quod de hisce terminis
affirmari non potest, Nihil enim idem est ac Nulla res.
& Nemo significat hominem tanquam rem ipsam , &
ad significat ei universalitatem , & idem est ac nullus
homo. Inter illa signa referuntur etiam à B. Horneio
lib. 3. Instit. Log. quæst. XXIII. quisquis & Nullus, pro-
ut substantivè sumuntur. Nullus enim si substantivè
consideratur, idem est ac si dicas : Nulla res, Nullus ho-
mò , unde etiam vocantur termini mixti , quia non
tantūm sunt signa , nec puri termini, sed aliquid ex si-
guo & termino compositum, hic verò de puris signis
sermo est. Tataretus in Summ. Petri Hispani tract. 12.
inter signa etiam refert Utterque & Neuter, quando di-
cit : Sciendum quod ista duo signa Utterque & Neuter,
sunt signa distribuentia duorum, id est, denotant quod
terminus cui adduntur, distribuatur tantūm pro duo-
bus. Verūm de hoc dubitatur, videntur enim hæ quo-
que voces Utterque & Neuter esse termini mixti , quia

A 3

simil

similiterem ipsam denotare videntur, quia simul ac hanc
vocem ultraque exprimo, si ei nihil addatur, innuo rem
ipsam, & significo v. g. duos homines. Ad signum
autem, à quo tota enunciatio accipere debet ratione
quantitatis appellationem requiritur, ut semper adda-
tur voci categorematicæ, v. g. in casu recto positæ, in
obliquo enim si ponitur, habere quidem potest ratio-
nem signi, non tamen ab eo.

Th. III. Adverbia, quæ universalitatem signifi-
cant, non sunt signa, à quibus enunciatio ratione quā-
titatis possit denominationem accipere. Sunt, qui
adverbia pro signis agnoscunt, inter quos est Kecker-
mannus, qui statuit, quod adverbia loci & temporis
universalitatem significantia, enunciationem reddant
universalem, ut sunt v. g. Semper, Ubique &c. hæc &
similia adverbia dicit efficere enunciationes universa-
les, e. g. Semper pii sunt in hoc mundo, Semper Dia-
boli adversantur hominibus, Ubique homines sunt
peccatores. Has enunciationes dicit Keckermannus
esse universales, ideo quod adverbia his enunciationi-
bus apposita universalitatem significant, de quo ta-
men non immerito dubitatur: Dicendum potius, has
enunciationes non esse universales nec particulares,
quod probatur inde, nam ad hoc ut enunciatio sit uni-
versalis vel particularis, requiritur, ut habeat signum,
quod significet utrum subjectum accipiatur pro omni-
bus inferioribus, an pro aliquibus, adverbia autem ad-
ducta subjectum nullo modo distribuunt. Deinde
sententia huic repugnat in primis, quod ejusmodi ad-
verbia in enunciationibus ponuntur, ut nihilomi-
nis earum subjecta signa vel universalia vel parti-
cularia vel habent, vel saltim recipere possint: at ve-
rò si

etò si enunciationes jam essent universales per adverbia: non opus esset alio signo: imò stante hâc sententiâ, eadem enunciatio erit universalis, per adverbium scil. quod universalitatem significat, & particularis, per signum particulare appositum: e. g. hæc: *Q. homines semper sunt ebrii*, erit universalis per adverbium *semper*; & particularis, per signum *Quidam*. Si igitur enunciationes, in quibus ponuntur adverbia, habent signum particulare, illæ sunt particulares, licet adverbia universalitatem significant, & non universales, adeoque adverbia non habent rationem signorum, e. g. hæc: *Quidam homines ubique sunt mali*; est particularis, licet adverbium universalitatem significet, Si autem enunciationes, in quibus ponuntur adverbia, nulla habent signa, possunt tamen ea recipere, sunt indefinitæ, & sic hujusmodi adverbia eas non reddunt universales, e. g. cum dico: *Homo irrationalis nusquam reperitur*, hæc enunciatio habet adverbium universalitatem significans, universalis tamen non est, sed indefinita. Accedit etiam hoc, quòd enunciationes singulares sæpiùs habeant adverbia universalitatem significantia, non tamen sequitur, quòd enunciatio singularis propterea fiat universalis. Dantur quidem adverbia negativa, quæ virtualiter continent signa, ita ut si resolvantur in nomina, fiant enunciationes universales, licet hoc fiat magnâ mutatione in enunciatione, e. g. quando dico: *Homo irrationalis nusquam reperiatur*, tò *nusquam* potest resolvi in nomen cum signo, ut sensus sit: Nullus locus existit, in quo reperiatur homo irrationalis, inde tamen non sequitur, quod hæc adverbia negativa in se & formaliter spectata, sint vera signa. Signum enim formaliter & explicitè tale dis-

xxi-

tribuit subjectum , cui additur in inferiora vel saltim ea, de quibus dici potest; at vero cum dico: *Homo irrationalis nusquam reperitur*, id nusquam non distribuit subjectum in inferiora, rationem igitur signi non habet.

Th. IV. Signum , à quo tota enunciatio ratione quantitatis accipere debet denominationem , semper spectare debet ad subjectum, ejusque principalem vocem, quæ categorematica est, non verò ad cæteras syncategorematicas. Quando diximus, quòd signum significet, quām latè pars illa enunciationis, citi additur, accipiatur , observandum est , signa tām universalia quām particularia , ut enunciationem reddant vel universalem vel particularem , spectare debere ad subjectum ejusque principalem vocem, quæ categorematica dicitur , alias enim si signum addatur voci syncategorematice sive sit signum universale sive particolare , enunciatio nec universalis nec particularis erit, e. g. hæc enunciatio : *Omnis hominis equus est quadrupes*, universalis non est, quia signum universale non ad vocem categorematicam, sed ad syncategorematicam pertinet. Ubi tamen notandum , quod quando dicimus , signum semper apponendum esse subjecto, eo ipso non negemus , quòd salvâ enunciationis veritate prædicato possit apponi signum , verum enim est, quando dico: *Omnis lapis est nullus homo* , *Omnis homo est aliquid animal*, *Nullus homo est omne animal*, sed ab illō, quod prædicato apponitur , enunciatio ratione quantitatis non accipit denominationem , & nec universalis, nec particularis dicitur. Deinde morendum, quod, licet concedatur, ut ex dictis patet, signum apponi posse prædicato , nihilominus negemus, quod signum

signum universale seu distributivè sumtum prædicato enunciationis universalis affirmativæ apponi possit, & hoc ipsum negat quoque Aristoteles cap. 7. lib. de Interpr. ubi ait: Attributum universale, si universaliter attribuatur, non est verum pronunciatum, nulla enim affirmatio vera erit, in qua cum attributum sit universale, universaliter attribuatur, ut: *Omnis homo est omne animal.* Vid. Stahl. quæst. Log. quæst. LVI.

Th. V. Signum licet semper debeat apponi subiecto, subiecti tamen pars non est. Dicitur in hac thesi, quod signum non sit pars subiecti, quod probatur ex doctrina de enunciationum conversione, notum enim est, quod in conversione ex subiecto debeat fieri prædicatum & ex prædicato subiectum, hoc est, integrum subiectum debet traduci in locum prædicati, & prædicatum in locum subiecti. Nunc sumamus enunciationem aliquam, v. g. hanc: Nullus homo est equus, quæ si convertitur, subiectum debet ponni loco prædicati, & prædicatum loco subiecti, si autem signum esset pars subiecti, etiam transpondum esset cum subiecto: & esset enunciatio adducta convertenda hoc modo: Equus est nullus homo, quam conversionem non esse bonam, quilibet videt, cum eâ admissâ possit interdum conversâ verâ falsa esse convertens. (2.) B. Stahlius in *Not. ad Horn. lib. 2. cap. 3. lit. x.* probat hoc ex doctrina syllogismi. Nam, inquit, si signa in propositionibus universalibus vel particularibus essent subiecti partes, tunc quia in prima figura syllogismorum subiectum majoris propositionis est prædicatum minoris, signum universale esset etiam repetendum in prædicato minoris, alias termini plures essent quam tres, neque medium simpli-

B

citer

citer esset idem, sic v. g. esset collendum: Omne animal vivit, Homo est omne animal, E. Homo vivit. At si signum sic in praedicto minoris reperiatur, minor esset falsa. Tataretus in Summ. Petri Hispani tr. 12. dicit, quod signum sit pars eius termini, cui additur, ponitque talem regulam: Quandocunque signum universale vel particulare ponitur inter partes subjecti vel praedicati, semper est pars, ut v. g. Socrates videns omnem hominem videt animal, ibi *tò omnem* est pars praedicati. Verum ex hisce verbis videmus, quod Tataretus loquatur de signo, quod ponitur in casu obliquo, & tale signum putat apponi posse tam subjecto quam praedicto tanquam partem, quod concedimus, nobis autem iam sermo est de signo, quatenus ponitur in casu recto & enunciationem reddit vel universalem vel particularem: dicimus igitur, quod illud signum semper sit apponendum subjecto, & quidem voci categorematicæ, alias enim enunciationem nec universalem nec particularem reddit, & hoc signum subjecti pars non est. Quando itaque subjecto aliquius enunciationis signum est additum, est pars totius enunciationis. Nec est, quod quis dicat, enunciationem *co*modo quatuor constare partibus, cum tamen juxta communem sententiam enunciatio contineat tantum tres partes. Ad hoc enim respondeatur, enunciationem posse considerari (1.) in se & ut est enunciatio, non attendendo, an universalis sit an particularis: (2.) considerari potest quatenus subjecto ejus additum est signum vel universale vel particulare, seu quatenus formaliter est universalis vel particularis. Primi modo si consideratur enunciatio, verum est, quod constet tantum tribus partibus. Si autem enunciatio

tio spectetur posteriori modo, nempe ut est vel universalis vel particularis, tunc pro absurdo non habemus enunciationem constare quatuor partibus, quam tres concurrunt ad constituendam enunciationem in se, ut est enunciatione scilicet categorica; quarta autem constituit enunciationem in esse universalis vel particularis enunciationis, estque ipsum signum.

TH. VI. Signa sunt vel universalia vel particularia. Universalia sunt: *Omnis*, *Nullus* &c. Particularia sunt: *Quidam*, *aliquis* &c. Dicuntur Signa universalia, quia scilicet id, cui adducentur in omnia sua inferiora, aut ea, de quibus dici potest, scorsim sumpta, distribuunt, ut: *Omnis homo est animal*, *Nullus homo est lapis*, hic tamen *Omnis* & *Nullus* tanquam signa universalia distribuunt hominem in omnia sua inferiora seu individua. Hoc vult Versorius, qui in Summ. Petri Hispani tract. i. dicit, quod signum universale faciat terminum, cui jungitur teneri universaliter pro omnibus suis suppositis: Signa autem particularia sunt & ideo dicuntur, quia scilicet illi, cui apponuntur, ad significant hoc saltem, quod pro aliquo vel aliquibus sumatur, v. g. *Quidam homines sunt pii*, *Aliquis homo est dominus*. Signa hæc denotant quidem inferiora, sed non omnia, & ideo dicuntur particularia. Primò agendum de universalibus, & in specie de signo *Omnis*.

TH. VII. Vox *Omnis* sumitur vel distributivè vel collectivè. Dicitur, quod vox *Omnis* sumatur distributivè, hoc est, quod subjectum in omnia sua inferiora distribuat, ita ut subjectum de quolibet subiecto contento affirmari vel negari possit, idque vulgo dupliciter fieri dicitur, vel enim signum *Omnis* sumitur pro generibus singulorum, vel sumitur pro

singulis generū, ut loquuntur. Singula generum dicuntur individua specierum, genera verò singulorum dicuntur species communes individuis. Quando igitur signum *Omnis* sumitur pro generibus singulorum, accipitur pro omnibus tantum speciebus, non autem pro omnibus individuis. Sic in hac enunciatione signum *Omnis* sumi dicitur pro generibus singulorum: *Omnes animal fuit in arca Noæ*, sensus enim est hic: *Omne genus vel potius Omnis species animalis fuit in arca Noæ*, non verò hic est sensus: *Omne individuum animalis fuit in arca Noæ*, sic enim enunciatio illa esset falsa, animalia enim jam in mundo existentia non fuerunt in arca Noæ. Sic etiam dicunt accipi signum *Omnis* in hac enunciatione: *Omnes peccatores accedebant ad Christum*, id est, ut explicant Autores, *Omnis generis peccatores undique ex circumstantibus locis ad Christum properantes, accedebant eum*: ita quando dicitur *Genes. 2. v. 19.* Cum Dominus formasset de humo omnia animantia terræ & omnia volatilia cœli &c. ubi animantia terræ & volatilia cœli pro generibus singulorum accipiuntur, animantia enim & volatilia cœli, quæ jam sunt, tunc temporis ex humo formata non fuerunt. Hic autem graviter impingunt Calviniani qui dicunt quod in dicto illo *1. Timoth. 2. Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis pervenire*, signum *Omnis* sumatur pro generibus singulorum, & non pro omnibus individuis humanis, quod est falsissimum, & potius signum *Omnis* hic sumitur pro singulis generum & pro omnibus individuis humanis. Signum *Omnis* vero quando sumitur pro singulis generum, notat subjectum sumi pro omnibus suis individuis, quæ sub ipso continentur, seu, ut nonnulli expli-

cant,

cant, quando signum *Omnis* sumitur in enunciatione pro singulis generum, illa enunciatio commode potest exponi per descensum copulativum, ut descensus fiat ad individua, ita sumitur subjectum hujus: *Omnis homo est animal*, hic vox *Omnis* distribuit subjectum in omnia sua inferiora seu individua humana. Sic etiam quando dicitur *1. Timoth. 2. Qui dedit semetipsum pretium pro omnibus*, sensus non est quod se ipsum tradiderit tantum pro generibus singulorum, sive hominibus omnium nationum, sed sensus est, quod tradiderit se pro omnibus individuis humanis, cujuscunque etiam generis sint. Discrimen inter signum universale pro generibus singulorum positum, & inter signum universale pro singulis generum acceptum, statuitur à Fonseca quod omne nomen quod pro generibus singulorum accipi potest, possit etiam accipi pro singulis generum, non autem contra, omne nomen quod potest accipi pro singulis generum, possit etiam accipi pro generibus singulorum, ratio est, quia omne nomen quod sub se continet plures species, ut vox *animal*, *lupum*, *leonem*, *equum*, *hominem* &c. continet etiam individua omnia quæ sub talibus speciebus continentur, non omne autem quod continet plura individua, plures etiam species continet ut patet in voce *homo* & aliis nominibus specierum infimarum.

T H. IX. Vox *Omnis* collectivè accepta significat aliquid sumi pro suis inferioribus conjunctim. Dicunt, quod vox *Omnis* collectivè sumatur, quando significat aliquid sumi conjunctim, hoc est quando notat congregationem omnium & ostendit ea, quæ sub subiecto continentur conjunctim esse sumenda, ut prædicatum iis seorsim sumtis non conveniat unde et-

iam quando hoc modo subjecto enunciationis præponitur tò omne vel omnia, illa enunciatio non ad universales refertur, sed ad singulares, quod ut rectius intelligatur, sciendum enunciationem referri vel ad universales, vel ad particulares, vel ad indefinitas, vel denique ad singulares. At verò cum tò *Omnis* vel *Omnes* collectivè sumitur, enunciations non pertinent ad universales, quia subjectum non distribuitur, sed signum significat subjectum illud sumi pro inferioribus conjunctim: neque pertinent ad particulares, quia subjectum non accipitur pro aliquibus, sed pro omnibus simul & conjunctim sumtis, neque pertinent ad indefinitas, quia cuiuslibet enunciationis indefinitæ subjecto signum particulare præponi potest, & quidem ita, ut quando vera est, vera maneat, at verò subjecto quod continet tò *OMNIS* collectivè sumptum, signum particulare congruè præfigi non potest, Ergò enunciations, quæ habent tò *Omnis* collectivè acceptum non sunt indefinitæ. Relinquitur ergò quod pertineant ad singulares, quæ sententia ex eō clara est, quia subjecta, quæ continent tò *Omnis* collectivè sunt singularia. E. Enunciations ipsæ talibus subjectis constantes singulares sunt. Quod autem subjectum sit singulare, quando continet tò *Omnis* collectivè sumptum, probari potest ex definitione singularis, quæ est, quod singulare non possit dividi in plura talia, quale est ipsum, cum igitur subjectum, in quo tò *Omnis* collectivè sumitur, non possit dividi in plura talia, quale est ipsum, patet, illud singulare esse.

TH. IX. Vocem *Omnis* in singulari etiam numero posse sumi collectivè, quidam docent. Sunt qui
ne-

negant , quod vox *Omnis* in singulari numero possit sumi collectivè , inter quos etiam est Tataretus, qui in Summ. Petri Hispani tract. 12. Sciendum, inquit, quod alia difficultas est, utrum hoc signum *Omnis* in singulari numero possit teneri collectivè , ad quam respondetur breviter, quod non, licet bene in numero plurali & tunc accipitur equivocè . Sunt verba Tatareti, quibus apertè negat , quod vox *Omnis* in singulari numero possit sumi collectivè . Verùm opposita sententia, quod nempe rò *Omnis* in singulari etiam numero possit sumi collectivè , solet à quibusdam præferri, & probari inter alia ex loco Pauli 2. Timoth. 3, 16. *Omnis* scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum , ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in justitia , ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus: in hoc dicto sumi dicitur vox *Omnis* collectivè , quia rò *Omnis* ostendit , Scripturam vel libros Scripturæ esse simul sumendos, ut non de quovis Scripturæ dicto vel libro seorsim subjectum intelligatur. Quod attinet ad hoc exemplum, id in medio relinquimus. Non tamen videtur rejicienda esse sententia ipsa , quod rò *Omnis* in singulari etiam collectivè sumatur,

TH. X. Differunt rò *Omnis* collectivè acceptum & distributivè sumtum. Quod vox *Omnis* collectivè sumta & distributivè accepta differant , probatur (1.) quia quando rò *Omnis* collectivè sumitur, est pars subjecti , quando verò distributivè sumitur , non est pars subjecti, (2.) quando vox *Omnis* sumitur collectivè , sub cā non possum descendere seorsim ad ea, quæ sub nomine communi continentur , ut quando dico : *Omnia elementa sunt quatuor*, non possum seorsim de quolibet elemento dicere , quod sit quatuor : sub

sub distributivo autem licet descendere , & prædicatum de singulis sub subiecto contentis affirmare , ut quando dico : *Omnis homo est animal* , possum dicere : & *hic homo est animal*, & *ille homo est animal*, & *iste homo est animal*, &c. Cæterum hic prætercundum non est, quod benè distinguendum sit inter tò *Omnis*, quando sumitur collectivè, & quando sumitur distributivè pro generibus singulorum , v. g. quando dico : *Omnes animal fuit in arca Noæ* , hîc vox *Omnis* non sumitur collectivè, quasi denotet congregationem, seu animalis species conjunctim sumtas. Possum enim descendere ad species animalis seorsim sumtas, h. m. & hæc species animalis fuit in arcâ Noæ , & illa species animalis fuit in arcâ Noæ . &c.

Th. XI. tò *Omnis non*, quandoque habet sensum particularem. Communis est sententia , quod enunciationes, quæ habent præfixum signum universale affirmativum , sequente particula negativa sint universales negantes, e. g. quando dicimus : *Omnis homo non est lapis* , hanc enunciationem dicunt æquipollere illi, *N. homo est lapis*. Notandum verò, hoc non esse universaliter verum, siquidem sàpè hujusmodi enunciationes sensu non universalis, sed & particulari adhiberi solent , v. g. quando dicimus : *Omnes qui nominantur Christiani, non sunt re ipsa tales* , *Omnes studiosi non incumbunt literis*, hæc enunciationes non æquipollent illis : *Nulli qui nominantur Christiani, sunt re ipsa tales* , *Nulli Studiosi incumbunt literis*, hæc enim sunt falsæ, priores autem tanquam veræ adhibentur. Dicendum igitur, quod interdum tò *Omnis non* idem valeat quod *Nullus*; interdum autem enunciationem particularem faciat, ut in enunciationibus adductis. Et hoc fieri

fieri videtur propter pronunciationē, nām quoties vo-
lo has & similes pro particularibus haberi, deprimō
signum universale, particulam negantem verò elevo,
eique in pronunciando immoror: cum verò pro uni-
versalibus negantibus haberi debent; elevandum est
in pronunciatione signum, & deprimenda particula
negans.

TH. XII. An vox *Multi* ad signa universalia vel
particularia referri debeat, quæri potest. Sunt qui
dicunt, quod vox *Multi* ad signa particularia referri
debeat, quasi hoc etiam particularitatem ad significet,
& consequenter particularem enunciationem consti-
tuat, unde cum dico: *Multi homines damnantur*, sen-
sum esse dicunt, *Quidam homines damnantur*. Verùm
hanc sententiam difficultate non carere putamus, nam
tò *Multi* rectè etiam adhiberi potest, quando de nulla
particularitate sermo est, sic rectè dicitur: *Multi sunt
vocati*, id est, maxima multitudo, & tamen omnes sunt
vocati. Similiter quando dicitur: *Multi qui dormi-
unt in terra, evigilabunt*, hic etiam adhibetur vocabu-
lum *Multi*, cum tamen intelligantur omnes, (quod
autem in illa universalitate mortuorum resuscitando-
rum, adhibetur vocabulum *Multi*, hæc reddi solet ra-
tio, ut simul pateat, illorum omnium magnam esse
multitudinem) Dicendum igitur videtur, tò *Multi* per
se abstrahere ab universalitate & particularitate, & im-
portare saltim multitudinem, non attendendo an o-
mnes an quidam tantum eā comprehendantur, quam-
vis pro materiæ diversitate soleat modò restringi ad
universalitatem, modò ad particularitatem, neutrām
tamen formaliter importare autem amus.

C

TH.

TH. XIII. An etiam vox pauci inter signa particula-
ria referri possit, quæri solet. Disputant Auto-
res an vox pauci inter signa particularia referri debe-
at, & in explicatione ejus non conveniunt. Nonnul-
li explicant tò pauci per tò aliqui non, quod si verum,
sequitur has enunciationes: *Pauci homines sunt irra-
tionales*, *Aliqui homines non sunt irrationales*, unum &
cundem obtainere sensum, quod falsum, prior enim
est falsa, posterior autem vera. Dicunt igitur non-
nulli tò pauci idem esse ac *Quidam & non multi*, quæ
sententia si recipitur, sano sensu est intelligen-
da, de quô alibi.

CO-

COROLLARIA.

I.

Vox omnis collectivè sumta non est signum.

II.

Contradiccio non est, cum dicit Aristot. lib. cāt. cap. 5. substantiam primam esse maximè substantiam; &, substantiam non recipere magis & minus. contra Gass. Exerc. parad. 8. l. 1.

III.

Magnum & parvum non sunt contraria. contra Gassend. Exerc. parad. 7. l. 1.

IV.

Quantitati nihil est contrarium. contra Gassend. loc. cit.

V.

Frustra Aristoteles reprehenditur à Gass. Exerc. Par. 6. l. 1. quia l. 1. pr. 1. egit de propositione, cum de causa dem egerit lib. de Interpr.

VI.

Ineptè Gass. Exerc. par. 2. l. 2. reprehendit numerum praedicabilium ob eam rationem, quia etiam subiectum praedicatur de accidente.

VII.

Ineptus est Gass. I. c. cum docet, differentiam praedicari in quid.

VIII.

Malè Gassend. I. c. Platonem vocat speciem specialissimam.

IX.

Habitus & dispositio constituunt primam qualitatis speciem, licet dispositio sit genus habitus.

Exi-

Eximio ac Præstantissimo
DN. BERNHARDO HAGEMANNO,
Philosoph. Candidato optumè merito, Ex LOGI-
CIS publicè disputanti;

Proprius est homini λόγος, hincque cuique colen-
dus.

Hunc colis. Ergò & eris Φιλόσοφος λογικός.

*Boni omnis faustaque gratulationis
ergò scrib. fest.*

Caspar Posner, Phys. Prof. Publ. ordin.

Præstantissimo atque Litteratisimo
DN. BERNHARDO HAGEMANNO,

*Philosoph. ac SS. Theolog. Cultori per strenuo
Fautor & Amico per dilecto*

FELICITER.

Sic benè res geritur, gressu vestigia FRATRIS

Dum CLARI summō docta premis studiō.

Pergito sectari Musas, contemnere pigra

Otia non cesses ac oleum sapere

Nocturnum, atque præviceritò Salannus Apollo

Præmia concedet digna Magisterii.

*Hisce Dn. Respondenti non solum de presente
specimine egregiò, sed etiam de honoris-
bus propediem insceturis ex animo grati-
tulatur*

M. Johannes Christophorus Hundes-
hagen, Amplissimæ Facultatis Philosophicæ
Jenensis Adjunctus.

F I N I S.

(Dt. diss. 47, misc. 18)